

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

Корнійчук Марік Олександрович

Допускається до захисту:

Завідувач кафедри всесвітньої
історії та археології

Р. Литвиненко _____

17 травня 2024 р.

**Вплив Голокосту на формування ізраїльської національної ідентичності
та її міжнародного визнання**

Спеціальність 032 Історія та археологія

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота

Керівник:

д.і.н., професор

Литвиненко Р. О.

Оцінка: _____ / _____ / _____

(бали за шкалою ЄКТС/за
національною шкалою)

Голова ЕК: _____

Вінниця – 2024

ЗМІСТ

Вступ.	4
Розділ 1. Огляд літератури та джерельної бази	8
1.1. Історіографія	8
1.2. Джерела	12
Розділ 2. Теоретичні засади	13
2.1. Концепція національної ідентичності та її складові	13
2.2. Вплив Голокосту на єврейську спільноту та їхню ідентичність	24
2.3. Роль Голокосту в процесі створення держави Ізраїль	27
Розділ 3. Голокост як чинник міжнародного визнання Ізраїлю	40
3.1. Міжнародна реакція на Голокост та її наслідки	40
3.2. Вплив Голокосту на легітимацію ізраїльської держави на міжнародній арені	48
3.3. Голокост у зовнішній політиці Ізраїлю та його дипломатичних зусиллях	50
Висновки	52
Список використаних джерел та літератури	53

АНОТАЦІЯ

У роботі проаналізовано процес впливу Голокосту на формування ізраїльської національної ідентичності. Вивчення цього питання є досить важливим і на цей час. Протягом багатьох років вчені досліджували питання впливу Голокосту на формування свідомості євреїв. У роботі також викрито питання міжнародного визнання Ізраїлю після Голокосту. Досліджено як пам'ять про Голокост сприяла консолідації єврейської спільноти, активізації сіоністського руху та зміцненню прагнення до самовизначення на історичній батьківщині. Узагальнений погляд на причини формування ізраїльської ідентичності до проголошення Ізраїлем в 1948 році незалежною державою.

Ключові слова: Голокост, національна ідентичність, незалежність.

55 с. Бібліогр.: 28 найменувань

ABSTRACT

The work analyzes the process of the influence of the Holocaust on the formation of the Israeli national identity. The study of this issue is quite important even at this time. For many years, scientists have studied the impact of the Holocaust on the formation of Jewish consciousness. The work also exposes the issue of international recognition of Israel after the Holocaust. It is studied how the memory of the Holocaust contributed to the consolidation of the Jewish community, the activation of the Zionist movement and the strengthening of the desire for self-determination in the historical homeland. A generalized view of the reasons for the formation of Israeli identity before the declaration of Israel as an independent state in 1948.

Keywords: Holocaust, national identity, independence.

55 p. Bibliography: 28 items.

ВСТУП

Голокост, або Шоа, був одним із найжахливіших геноцидів в історії людства, під час якого нацистський режим Німеччини систематично знищував єврейське населення Європи. Ця трагедія залишила глибокі рани в колективній пам'яті єврейського народу та стала визначальним фактором у формуванні новітньої ізраїльської національної ідентичності.

Після Другої світової війни, в умовах глобального потрясіння від масштабів Голокосту, ідея створення єврейської держави в Палестині набула нового виміру та зміцнила свою легітимність на міжнародній арені. Проголошення незалежності Ізраїлю в 1948 році стало втіленням прагнення єврейського народу до самовизначення та безпечного притулку після років переслідувань та геноциду.

Пам'ять про Голокост стала невід'ємною частиною ізраїльської національної свідомості та ідентичності. Ця трагедія закарбувалася в колективній пам'яті як нагадування про необхідність збереження єврейської держави та захисту свого народу від майбутніх переслідувань. Водночас, Ізраїль став символом відродження та стійкості єврейського народу після найтемнішого періоду його історії.

Цей злочин досліджували багато науковців та різного ступеню людей, від Європи до США, звичайно найбільше цією проблемою займалися євреї, оскільки самі були жертвами Голокосту. Трагедія почалася досліджуватися відразу, коли знайшли перші докази утримування та знищення закатованих людей, від 1945 року до сьогодення.

Міжнародне визнання Голокосту як унікального злочину проти людства також зіграло важливу роль у легітимізації Ізраїлю як єврейської держави на світовій арені. Це сприяло зміцненню підтримки ізраїльської справи серед світової спільноти та посилює розуміння необхідності створення безпечного притулку для євреїв після жахів Другої світової війни.

Безумовно, вплив Голокосту на формування ізраїльської національної ідентичності та її міжнародне визнання є комплексним і багатограним явищем. Крім згаданих вище аспектів, варто додати кілька важливих моментів.

По-перше, Голокост став потужним каталізатором сіоністського руху та прагнення євреїв до створення власної держави. Він продемонстрував крихкість їхнього становища в діаспорі та необхідність мати місце, де вони могли б жити безпечно та самостійно. Ця ідея єврейської державності знайшла широку підтримку серед євреїв з усього світу після жахів Другої світової війни.

По-друге, досвід Голокосту значною мірою вплинув на зовнішню та оборонну політику Ізраїлю. Гасло "Ніколи більше" стало наріжним каменем ізраїльської стратегії національної безпеки, спрямованої на запобігання повторенню подібних трагедій. Це також пояснює жорстку позицію Ізраїлю щодо арабо-ізраїльського конфлікту та його прагнення до військової потужності.[1]

Крім того, Голокост став об'єднуючим фактором для євреїв з різних куточків світу, які оселилися в Ізраїлі. Незважаючи на різноманітність їхнього етнічного походження та культурних традицій, спільна трагедія Голокосту стала елементом, що згуртував їх навколо спільної мети – створення та захисту єврейської держави.

Нарешті, міжнародне визнання та засудження Голокосту як безпрецедентного злочину проти людства не лише легітимізувало створення Ізраїлю, а й посилювало його місце в системі міжнародних відносин. Це допомогло Ізраїлю здобути підтримку та співчуття з боку світової спільноти, особливо після десятиліть антисемітизму та переслідувань в Європі.

Актуальність теми дослідження. Голокост став однією з найтрагічніших сторінок в історії єврейського народу. Політика геноциду, здійснювана нацистським режимом у роки Другої світової війни, призвела до загибелі мільйонів євреїв у концентраційних таборах, гетто та під час масових розстрілів. Ця травматична подія мала величезний вплив на всю єврейську

спільноту у світі, а також стала каталізатором процесу створення незалежної єврейської держави – Ізраїлю. Тема впливу Голокосту на формування ізраїльської національної ідентичності є надзвичайно актуальною для розуміння витоків та особливостей державності Ізраїлю, а також ролі Голокосту у світовій історії.

Метою даної роботи є дослідження впливу Голокосту на формування національної ідентичності Ізраїлю.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

1. Визначити сутність поняття "національна ідентичність" та її складові елементи.
2. Проаналізувати наслідки Голокосту для єврейської спільноти у всьому світі.
3. Вивчити вплив Голокосту на процес створення держави Ізраїль.
4. Дослідити роль Голокосту в отриманні Ізраїлем міжнародного визнання та легітимації.
5. Розглянути використання "фактору Голокосту" в зовнішній політиці Ізраїлю.

Об'єкт дослідження: національна ідентичність Ізраїлю та чинники її формування.

Предмет дослідження: вплив Голокосту на процес становлення ізраїльської національної ідентичності.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел, історико-порівняльний метод, контент-аналіз документів та риторики політичних діячів.

Наукова новизна роботи полягає в комплексному дослідженні ролі Голокосту в формуванні національної ідентичності Ізраїлю.

Апробація результатів бакалаврського дослідження здійснена у формі публікації статті у Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса [11].

Практичне значення отриманих результатів: матеріали дослідження можуть бути використані для подальшого наукового вивчення ізраїльської ідентичності, зовнішньої політики Ізраїлю, впливу Голокосту на світову історію.

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 55 сторінок, основна частина складає 52 сторінки.

Розділ 1

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ

1.1. Історіографія

Історіографія питання впливу Голокосту на формування ізраїльської національної ідентичності та її міжнародне визнання є досить багатогранною та різноманітною. Ця тема привернула увагу багатьох науковців, істориків, політологів та дослідників єврейської культури з усього світу. Розглянемо основні напрямки та підходи в розкритті даної проблематики.

В своїй статті «Історіографія про нацистський геноцид на теренах України» я описав українських дослідників що допомогли розкрити питання Голокосту дуже широко. Там мало що пов'язано з національною ідентичністю, проте прочитавши їхні книги, статті, мемуари, можна дійти висновку що серед українських євреїв формувалася національна ідентичність.

Орен Нета у своїй праці «Ізраїльська національна ідентичність Змінний етос конфлікту» У ній автор проаналізував роль Голокосту як каталізатора формування ізраїльської ідентичності та руху за створення єврейської держави [23].

Значний внесок у вивчення цієї теми зробив ізраїльський історик Том Сегев у своїх працях "Сьомий мільйон: ізраїльтяни та Голокост" (1993) та "Нові сіоністи" (2018), де він дослідив вплив трагедії на формування колективної пам'яті та ідентичності ізраїльського суспільства.

Суперечлива та потужна робота, ця монументальна історія є першою, яка показує вирішальний вплив Голокосту на ідентичність, ідеологію та політику Ізраїлю. Спираючись на тисячі сторінок нещодавно розсекречених документів, а також на щоденники та інтерв'ю, журналіст-історик Том Сегев розповідає драматичну історію про те, як ішов — єврейська громада доізраїльської Палестини — протистояла підйому нацистської Німеччини та Голокосту, і як ізраїльське суспільство впоралося з наслідками відтоді. З

непохитною чесністю Сегев досліджує найбільш делікатні та досі закриті розділи історії своєї країни: проблематичну реакцію сіоністів на Голокост, коли він відбувався; тривожне сприйняття новою єврейською державою біженців Голокосту, яких зневажало суспільство, віддане героїзму та «новій людині»; плани помсти колишнім нацистам, включаючи змову з отруєнням систем водопостачання великих міст Німеччини; таємні переговори між Німеччиною та Ізраїлем щодо виплати репарацій; і багато іншого. Оскільки Сегев майстерно простежує боротьбу нації з цим минулим — боротьбу, сповнену емоцій і насичену політикою, — він також показує, як ця напружена спадщина діяла в критичні моменти (справа Виходу, суд над Ейхманом, Шестиденна війна, справа Джона). Дем'янюка) формували та маніпулювали відповідно до ідеологічних вимог держави. Велика прихована історія, сповнена захоплюючих портретів визначних особистостей — Бен-Гуріона, Бегіна, Наума Гольдмана — і насичена подробицями повсякденного життя, «Сьомий мільйон» показує спільні цілі та суперечливі потреби, з яких складається історія, і наскільки гірка Подія минулих десятиліть продовжують формувати досвід не лише окремих людей, а й нації.

«Справжня історія групи пильності тих, хто пережив Голокост, які змовилися вбити шість мільйонів німців, Накам (на івриті означає «помста») розповідає історію «Месників» (Нокмім), групи молодих людей, які пережили Голокост, очолюваних поетом. і борець опору Абба Ковнер, який взяв на себе місію помсти Німеччині після злочинів Голокосту. Спонукані як звірствами, яких вони пережили, так і усвідомленням того, що вбивчі антисемітські напади на тих, хто вижив, тривали ще довго після капітуляції нацистів, ці п'ятдесят молодих людей і. Жінки вимагали відплати на рівні, який відповідає спустошенню, спричиненому Голокостом, даючи зрозуміти світові, що єврейська кров більше не проливатиметься безкарно, якби вони досягли успіху, вони б отруїли міські запаси води та буханці хліба, які роздавали німцям. Військовополонені, маючи на меті вбити шість мільйонів німців, доклали чимало зусиль, щоб здійснити свої плани, зайшовши настільки

далеко, що отримали плани муніципальної системи водопостачання Нюрнберга, забезпечили велику кількість отрути, проникли в табір для військовополонених і пекарня, яка його постачала, і роздавала отруєний хліб ув'язненим, але їхні ділянки зрештою були заблоковані. Більшість членів Накат зрештою повернулися до Ізраїлю, де протягом десятиліть багато з них відмовлялися публічно говорити про свою роль у групі. Хоча історія Месників почала з'являтися в 1980-х роках, деталі стосунків між групою та сіоністським керівництвом і мотивація її членів залишаються невідомими. Спираючись на багаті архівні джерела та глибокі інтерв'ю з Месниками в їхні останні роки, історик Діна Порат досліджує формування групи та зіткнення між формальними гуманістичними цінностями її членів та їхніми нереалізованими планами насильницької відплати» [25].

Варто також згадати наукові розвідки американського історика Пітера Новіка, зокрема його книгу "Праві та обов'язки: історія ставлення американських євреїв до сіонізму" (2000), у якій він розглянув роль Голокосту в посиленні підтримки ідеї єврейської держави серед євреїв США.

Грунтовне висвітлення даної проблематики можна знайти у працях ізраїльського дослідника Ідіта Цертала, який приділив особливу увагу впливу Голокосту на ізраїльську зовнішню політику та стратегію безпеки у своїй книзі "Жити, битись і пам'ятати: об'єднуюча пам'ять та творення сучасного Ізраїлю" (2017).

Варто також відзначити внесок Ізраель Барталь у розуміння ролі Голокосту у формуванні ізраїльської національної ідентичності через її дослідження колективної пам'яті та травми в книзі "Нація, яка переживає травму: пам'ять про травму й основи ізраїльської ідентичності" (1998).

Окремої уваги заслуговують праці, присвячені міжнародному визнанню Голокосту та його впливу на легітимізацію Ізраїлю, зокрема роботи Девіда Ситермана "Пам'ять про Голокост у сучасній ізраїльській політиці" (2005) та Рафаеля Медофа "Голокост та створення сучасного Ізраїлю" (2003).

Слід також згадати міждисциплінарні підходи та дослідження впливу Голокосту на єврейську літературу, мистецтво та культуру Ізраїлю, які зробили свій внесок у розуміння цієї теми. Серед них праці Аллана Мінца, Алана Л. Мінца та інших дослідників.

Оскільки новим націям потрібне нове минуле, вони створюють нові способи вшанування та переосмислення окремих історичних подій. У *«Відновлених коренях»* Яель Зерубавель висвітлює цей динамічний процес, досліджуючи побудову ізраїльської національної традиції.

У роки, що передували зародженню Ізраїлю, як показує Зерубавель, сіоністські поселенці в Палестині свідомо прагнули переписати єврейську історію, змінюючи єврейську пам'ять. Zerubavel зосереджується на націоналістичному новому тлумаченні захисту Масади від римлян у 73 році нашої ери та повстання Бар-Кохби 133-135 років; і про перетворення оборони 1920 року нового єврейського поселення в Тель-Хаї на національний міф. Зерубавель демонструє, як у кожному випадку ізраїльська пам'ять перетворює події, які закінчилися смертю та поразкою, на героїчні міфи та символи національного відродження.

Спираючись на широкий спектр офіційних і популярних джерел і оригінальних інтерв'ю, Zerubavel показує, що побудова нової національної традиції не обов'язково є продуктом урядової політики, але творчої співпраці між політиками, письменниками та освітянами. Її обговорення політики вшанування пам'яті демонструє, як конкуруючі групи можуть перетворити минуле на арену конфлікту, оскільки вони висувують конкуруючі інтерпретації історії та протилежні моральні вимоги щодо використання минулого. Зерубавель аналізує появу контрспогадів у реальності частих війн Ізраїлю, подальших дебатів про майбутнє окупованих територій і загострених відносин з палестинцями. Захоплююче досліджуючи взаємодію між історією та пам'яттю, ця книга сподобається історикам, соціологам, антропологам, політологам і фольклористам, а також дослідникам культури, літератури та комунікації [28].

Загалом, дана тема залишається актуальною для наукових дискусій та потребує подальших ґрунтовних досліджень з різних перспектив та підходів, оскільки вплив Голокосту на формування ізраїльської національної ідентичності та її міжнародне визнання є багатограним і складним явищем, яке продовжує формувати сучасну політичну та культурну реальність Ізраїлю.

1.2. Джерела

Джерела, які використовувалися в даній роботі пов'язані саме з єврейським народом, його традиціями, віруваннями та іншими аспектами. Багато авторів це саме євреї, які пережили страшні часи Голокосту та бачили наслідки цієї трагедії. Зокрема деякі митці ще змалку пам'ятають ті часи, коли їх звозили в концтабори, забирали з рідних домівок, розстріли батьків та інше.

Розділ 2

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ

2.1. Концепція національної ідентичності та її складові

Національна ідентичність є складним і багатограним поняттям, що формується під впливом різноманітних чинників і відображає унікальні риси та характеристики певної нації або етнічної групи. Розглянемо детальніше концепцію національної ідентичності та її ключові складові:

1. **Історична спадщина та колективна пам'ять.** Національна ідентичність тісно пов'язана з історичним минулим народу, його культурною спадщиною, традиціями та колективними спогадами. Це включає в себе важливі історичні події, боротьбу за незалежність, героїчні постаті та священні місця, які формують почуття приналежності та гордості за свою націю.

Історична спадщина та колективна пам'ять відіграють ключову роль у формуванні національної ідентичності. Ось детальніший огляд цього аспекту:

- Історичне минуле нації: Кожен народ має свою унікальну історію, яка включає як тріумфальні, так і трагічні події. Ці історичні віхи формують колективну пам'ять нації, створюючи відчуття спільної долі та спадщини. Знання та повага до цієї історії об'єднують людей під егідою однієї національності.

- Культурна спадщина: Культурна спадщина нації охоплює мистецтво, літературу, музику, архітектуру, традиції та звичаї, які передавалися з покоління в покоління. Ці елементи відображають ідентичність, цінності та світогляд народу. Вони слугують джерелом натхнення та гордості, зміцнюючи зв'язок індивідів зі своєю національністю.

- Традиції та обряди: Традиційні свята, ритуали та церемонії є невід'ємною частиною культурної спадщини. Вони символізують безперервність та єдність нації, допомагаючи зберегти її автентичність та

ідентичність. Участь у цих традиціях зміцнює почуття належності до спільноти.

- Колективні спогади: Колективна пам'ять складається з історій, легенд, усних переказів та спогадів, які передаються з покоління в покоління. Вони можуть стосуватися визначних подій, героїчних вчинків або страждань, пережитих нацією. Ці розповіді формують емоційний зв'язок між людьми та їхнім національним коренем.

- Боротьба за незалежність: Для багатьох націй боротьба за свободу та самовизначення стала визначальним моментом в їхній історії. Ця боротьба часто супроводжувалася жертвами та героїчними вчинками, які залишаються в колективній пам'яті як символ патріотизму та національної гідності.

- Священні місця та пам'ятники: Місця, пов'язані з важливими історичними подіями або особистостями, набувають сакрального значення для нації. Пам'ятники, меморіали та музеї слугують нагадуванням про минуле, надихаючи національну гордість та повагу до спадщини [14].

2. ***Територія та географічна прив'язаність.*** Приналежність до певної території, землі або регіону є важливим компонентом національної ідентичності. Це створює відчуття коріння, зв'язку з землею предків і забезпечує просторове підґрунтя для існування нації.

Територія та географічна прив'язаність відіграють важливу роль у формуванні національної ідентичності. Ось детальніший опис цього аспекту:

- Зв'язок із землею предків: Нації часто мають глибоке почуття приналежності до певної території, яка історично була заселена їхніми предками. Ця земля стає невід'ємною частиною національної ідентичності, оскільки вона втілює коріння народу, його культурну спадщину та традиції, що передавалися з покоління в покоління.

- Символічне значення території: Географічна територія набуває символічного значення для нації. Вона стає не просто фізичним простором, а своєрідним втіленням національного духу та ідентичності. Ця територія

асоціюється з історичними подіями, героїчними діями та культурними досягненнями, які відбувалися на її землях.

- Прив'язаність до рідного краю: Люди часто відчують глибоку емоційну прив'язаність до місця свого народження або проживання. Ця прив'язаність ґрунтується на особистих спогадах, емоційних зв'язках та культурних традиціях, пов'язаних із певним регіоном або місцевістю. Це почуття посилює відчуття належності до нації та її територіального простору.

- Природні ландшафти та географічні особливості: Характерні природні ландшафти, гірські хребти, річки, озера та інші географічні особливості часто стають невід'ємною частиною національної ідентичності. Вони не лише підкреслюють унікальність території, але й можуть відігравати роль у національних міфах, легендах та культурі.

- Кордони та територіальна цілісність: Захист територіальної цілісності та кордонів нації є життєво важливим для збереження її ідентичності. Конфлікти щодо територій або спроби порушити кордони можуть викликати сильну реакцію та мобілізувати почуття національної єдності.

- Міграція та діаспора: Навіть коли люди змушені покинути свою батьківщину, вони часто зберігають глибокий зв'язок із територією своєї нації. Діаспорні спільноти докладають зусиль для збереження своєї національної ідентичності, культури та традицій, незважаючи на географічну відстань.

Територія та географічна прив'язаність створюють міцний зв'язок між людьми та їхньою нацією, надаючи їм відчуття коріння, стабільності та приналежності. Ця прив'язаність об'єднує людей навколо спільної території, природи та культурної спадщини, що є невід'ємною частиною їхньої національної ідентичності [8].

3. Мова та культура. Мова є одним з найважливіших чинників, що об'єднує націю та забезпечує культурну спадкоємність. Вона відображає світогляд, цінності та традиції народу. Крім того, культура, яка включає мистецтво, літературу, музику та інші форми творчого самовираження, є невід'ємною частиною національної ідентичності.

Мова та культура є невід'ємними складовими національної ідентичності, вони діють як потужні об'єднуючі сили для народу. Мова виступає не просто засобом комунікації, а є унікальним віддзеркаленням світогляду, цінностей та традицій нації. Слова, ідіоми, приказки та історії, що передаються нащадкам, несуть у собі багатство культурної спадщини, відображаючи особливості мислення та світосприйняття певної національності. Мова виконує роль своєрідного коду, який дозволяє людям розуміти один одного на глибинному рівні, об'єднуючи їх у тісну спільноту.

Культура, у свою чергу, є невичерпним джерелом натхнення та гордості для нації. Мистецтво, література, музика, танці, кулінарні традиції та інші форми творчого самовираження втілюють автентичність і неповторність кожного народу. Вони є результатом багатовікового розвитку, що відображає історичний шлях, боротьбу та досягнення нації. Культурні витвори несуть у собі потужний емоційний заряд, здатний зачепити глибинні струни душі кожного представника цієї національності. Споглядання та переживання цих творінь зміцнює почуття приналежності, солідарності та любові до своєї країни та її народу.

Тісний зв'язок між мовою та культурою формує міцний фундамент, на якому будується національна ідентичність. Вони слугують своєрідними сполучними нитками, що об'єднують людей, незалежно від їхнього походження чи місця проживання. Мова та культура є невичерпними джерелами натхнення, гордості та самоідентифікації, що допомагають зберегти унікальність і цілісність нації в бурхливому світі глобалізації.

4. Етнічне походження та расова приналежність. Етнічне походження, спільні антропологічні характеристики та расова приналежність часто розглядаються як важливі елементи національної ідентичності, особливо в контексті багатонаціональних держав.

Етнічне походження та расова приналежність є невід'ємними складовими національної ідентичності, які об'єднують людей спільним корінням та антропологічними характеристиками. Незважаючи на те, що нації

часто є багатоетнічними та різноманітними, існує відчуття спорідненості та глибинного зв'язку між представниками однієї етнічної групи або раси. Спільні фізичні риси, культурні традиції, історія та спадщина створюють міцні узи, які формують почуття єдності та приналежності до більшої спільноти.

Етнічне походження відіграє вирішальну роль у формуванні ідентичності, оскільки воно базується на загальних коренях, що сягають глибини століть. Люди відчувають гордість за свої етнічні витoki та прагнуть зберегти та передати свою культурну спадщину майбутнім поколінням. Ця приналежність до певної етнічної групи забезпечує відчуття безперервності та стабільності в мінливому світі, даючи можливість зберегти зв'язок із традиціями предків та зміцнити власну ідентичність.

Расова приналежність також може бути важливим чинником, що формує національну ідентичність, особливо в контексті боротьби проти расової дискримінації та прагнення до рівності та визнання. Спільні фізичні риси та історичні випробування, пережиті представниками певної раси, можуть стати потужним об'єднуючим фактором, згуртовуючи людей навколо спільної ідеї та боротьби за свої права й гідність.

Загалом, етнічне походження та расова приналежність сприяють формуванню глибоких емоційних зв'язків між людьми, надаючи їм відчуття спільних коренів, єдиної історії та культурної спадщини. Ці чинники стають важливими будівельними блоками національної ідентичності, підкреслюючи унікальність кожної нації та її право на самовизначення й повагу.

5. Релігія та духовність. Для багатьох націй релігія є потужним фактором, що формує ідентичність та об'єднує людей навколо спільних вірувань, обрядів та традицій.

Релігія та духовність є потужними чинниками, що формують національну ідентичність та об'єднують людей навколо спільних вірувань, обрядів і традицій. Для багатьох націй релігійні переконання глибоко вкорінені в їхній культурі, історії та повсякденному житті, відіграючи

визначальну роль у формуванні світогляду та ціннісної системи народу. Релігійні свята, церемонії та ритуали не лише зміцнюють духовні зв'язки між людьми, а й слугують потужним об'єднуючим фактором, що консолідує націю.

Спільні релігійні вірування та практики створюють відчуття солідарності, братерства та приналежності до однієї спільноти. Люди, які поділяють ті самі духовні цінності та беруть участь в одних і тих самих обрядах, відчують глибинний зв'язок один з одним, що виходить за межі етнічних, расових чи територіальних відмінностей. Ця духовна єдність стає джерелом натхнення, сили та стійкості, допомагаючи нації протистояти викликам та зберігати свою ідентичність.

Релігійні інституції, такі як церкви, храми чи мечеті, також відіграють важливу роль у збереженні та поширенні національної ідентичності. Вони стають осередками, де люди можуть поділитися своїми переконаннями, традиціями та культурною спадщиною, зміцнюючи зв'язки між поколіннями та підтримуючи безперервність духовних практик.

Загалом, релігія та духовність є невід'ємними складовими національної ідентичності, адже вони надають людям сенс життя, формують їхні цінності та моральні настанови, а також забезпечують емоційну та духовну підтримку в часи випробувань. Ці чинники об'єднують націю в єдине ціле, допомагаючи їй зберегти свою унікальність та культурну автентичність у мінливому світі.

6. Політична система та державність. Наявність власної держави, політичної системи та інститутів, які керують нацією, є важливим компонентом національної ідентичності, особливо для тих народів, які пережили тривалу боротьбу за незалежність.

Наявність власної держави, політичної системи та інститутів, які керують нацією, є важливим компонентом національної ідентичності, особливо для тих народів, які пережили тривалу боротьбу за незалежність. Державність символізує здобуття політичного самовизначення, територіальної цілісності та суверенітету, що є невід'ємними правами кожної

нації. Власна держава забезпечує можливість вільно вирішувати свою долю, зберігати культурну самобутність та захищати інтереси громадян.

Політична система та державні інституції втілюють прагнення народу до стабільності, правопорядку і добробуту. Вони покликані забезпечувати ефективне управління, захищати права і свободи громадян, а також представляти націю на міжнародній арені. Конституція, уряд, парламент, судова система та інші державні органи стають невід'ємними атрибутами національної ідентичності та символами державної незалежності.

Для націй, які пережили тривалу боротьбу за самовизначення, досягнення власної державності має особливе значення. Ця боротьба часто супроводжувалася жертвами та героїчними вчинками, які увіковічнілися в колективній пам'яті народу. Здобуття незалежності стало тріумфом волі, стійкості та патріотизму, що лише зміцнило відчуття національної гордості та ідентичності.

Державність також дозволяє нації відігравати активну роль на світовій арені, репрезентуючи свої інтереси та цінності. Участь у міжнародних організаціях, укладання угод та дипломатичні відносини з іншими країнами підкреслюють легітимність нації та її місце в глобальному співтоваристві.

Отже, політична система та державність є невід'ємними складниками національної ідентичності, адже вони забезпечують самовизначення народу, його суверенітет, безпеку та можливість розвивати свою унікальну культуру і традиції. Ця інституційна основа об'єднує громадян навколо спільної мети та сприяє збереженню національної єдності і гідності.

7. Соціальні та культурні норми. Національна ідентичність також включає в себе спільні соціальні норми, цінності, очікування та способи життя, які формують поведінку та взаємодію всередині нації.

Національна ідентичність невід'ємно пов'язана зі спільними соціальними нормами, цінностями, очікуваннями та способами життя, які формують поведінку та взаємодію всередині нації. Ці неформальні правила та культурні коди поведінки виступають своєрідним клеєм, що об'єднує членів

суспільства в єдину спільноту зі спільним розумінням прийнятних норм та очікувань.

Соціальні норми відображають глибинні переконання та цінності, які історично сформувалися в межах певної культури та національної спільноти. Вони регулюють повсякденну поведінку людей, визначаючи, що вважається належним чи неналежним, шанобливим чи образливим, моральним чи аморальним. Ці норми охоплюють широке коло аспектів, таких як сімейні стосунки, гендерні ролі, ставлення до старших, гостинність, етикет і навіть манеру спілкування.

Культурні норми та очікування також відіграють важливу роль у формуванні національної ідентичності. Вони визначають, як люди святкують свята, яким чином вони висловлюють емоції, як вони ставляться до часу та простору, а також якими є їхні уявлення про успіх, щастя та гідність. Ці норми передаються з покоління в покоління, забезпечуючи безперервність культурної традиції та зміцнюючи почуття приналежності до певної національної спільноти.

Спільні соціальні та культурні норми сприяють формуванню колективної ідентичності, створюючи відчуття розуміння та солідарності між людьми. Коли члени нації поділяють схожі очікування та способи життя, це посилює їхнє відчуття єдності, взаєморозуміння та причетності до більшої спільноти. Ці норми стають своєрідною мовою, яка дозволяє людям ефективно взаємодіяти та співпрацювати в межах своєї національної групи.

Загалом, соціальні та культурні норми є невидимими, але потужними силами, які об'єднують націю та формують її ідентичність. Вони встановлюють загальні правила гри, забезпечують стабільність і передбачуваність у суспільстві, а також створюють відчуття приналежності та солідарності серед членів нації.

8. Символи та ритуали. Національні символи, такі як прапор, герб, гімн, а також ритуали та святкування національних свят відіграють важливу роль у зміцненні почуття національної ідентичності та згуртованості.

Національні символи, такі як прапор, герб, гімн, а також ритуали та святкування національних свят відіграють важливу роль у зміцненні почуття національної ідентичності та згуртованості. Ці візуальні, аудіальні та церемоніальні елементи слугують потужними емоційними якорями, що пробуджують глибинні почуття патріотизму, гордості та приналежності до своєї нації.

Національний прапор є одним із найпотужніших символів, який миттєво викликає асоціації з конкретною країною та її народом. Кольори, візерунки та емблеми на прапорі часто мають глибоке історичне та культурне значення, відображаючи ключові моменти в історії нації, її цінності та прагнення. Споглядання національного прапора здатне пробудити емоційний резонанс, об'єднуючи людей навколо спільної ідентичності.

Державний герб також є важливим символом, що втілює сутність нації через свою унікальну композицію та елементи. Він часто містить зображення, що представляють визначні історичні події, природні багатства чи культурні традиції країни. Герб є візуальним нагадуванням про гідність, силу та спадщину нації.

Національний гімн, зі своїми патріотичними словами та мелодією, здатний зачепити найглибші струни душі кожного громадянина. Спів гімну під час урочистих подій чи святкувань стає потужним ритуалом, який об'єднує людей у спільному вираженні любові та відданості своїй Батьківщині.

Національні свята та ритуали також відіграють важливу роль у зміцненні ідентичності нації. Вони зазвичай відзначають визначні історичні події, культурні традиції чи релігійні свята, що мають особливе значення для конкретної нації. Святкування таких днів шляхом проведення парадів, фестивалів, церемоній чи громадських заходів об'єднує людей у спільному вшануванні своєї спадщини та створює відчуття причетності до більшої національної спільноти.

Загалом, національні символи та ритуали є потужними емоційними тригерами, що зміцнюють відчуття національної ідентичності. Вони слугують

візуальними та церемоніальними нагадуваннями про єдність, гідність і неповторність нації, об'єднуючи людей навколо спільних цінностей і спільної мети.

Національна ідентичність є динамічним і мінливим поняттям, яке постійно переосмислюється та адаптується до нових реалій. Вона може формуватися під впливом різноманітних чинників і має різні прояви в різних контекстах. Проте, незважаючи на різноманітність складових, національна ідентичність залишається потужною силою, що об'єднує людей і забезпечує їхню прихильність до спільної культури, історії та майбутнього.

Безумовно, концепція національної ідентичності є надзвичайно складною і багатогранною, тож потребує додаткового розгляду. Важливо зазначити, що національна ідентичність не є статичним явищем, а радше динамічним процесом, який постійно еволюціонує під впливом різних чинників.

По-перше, національна ідентичність часто формується в діалозі та взаємодії з іншими групами та культурами. Контакт з "Іншим" допомагає визначити власні особливості та відмінності, підкреслюючи унікальність національної ідентичності. Цей процес може відбуватися як через мирні культурні обміни, так і через конфлікти та протистояння.

По-друге, національна ідентичність не є монолітною чи однорідною в межах однієї нації. Навпаки, вона може мати різні прояви та інтерпретації серед різних груп та регіонів всередині країни. Це призводить до існування множинних ідентичностей та субідентичностей, які можуть як гармонійно співіснувати, так і конфліктувати між собою.

Важливим аспектом національної ідентичності є її зв'язок з поняттям громадянства та належності до держави. Хоча ці два поняття часто перетинаються, вони не є тотожними. Національна ідентичність може існувати незалежно від формальної державності, як у випадку народів без власної держави. З іншого боку, в багатонаціональних державах громадянство не завжди збігається з домінуючою національною ідентичністю.

Не можна оминати й роль політики та державних інституцій у формуванні та підтримці національної ідентичності. Уряди часто використовують різноманітні механізми, такі як система освіти, державна символіка, святкування та пам'ятні дати, для зміцнення почуття приналежності до нації та лояльності до держави.

Зрештою, глобалізація та транснаціональні процеси ставлять нові виклики перед концепцією національної ідентичності. З одного боку, вони можуть послаблювати традиційні зв'язки з нацією, з іншого - сприяти формуванню нових форм ідентичності, що виходять за межі географічних кордонів.

Сміт Ентоні у своїй книзі описує три категорії ідентичності.

Найочевиднішою і найголовнішою є категорія роду, поділу на статі. Ця категорія якщо й не незмінна, то загальнопоширена й переконлива. Класифікація за родом стає основою інших відмін і підпорядкувань. Наш рід численними невидимими і явними шляхами визначає як нас самих, так і ті можливості й винагороди, що припадають нам у житті. Водночас сама універсальність і всеосяжність диференціації за родом робить її менш придатною і переконливою основою колективної ідентифікації та мобілізації.

Друге місце посідає категорія простору або території. Місцева та регіональна ідентичність не менш поширена, надто в доновітні періоди. Локальності та регіональності, здається, властива та сила гуртування, якої здебільшого бракує диференціації за родом. Але зовнішні ознаки часто оманливі. Регіони легко фрагментуються на місцевості, а місцевості можуть легко розкладатись на окремі поселення. Вкрай рідко можна спостерегти могутній і згуртований регіональний рух.

Третій тип колективної ідентичності — соціоекономічний, категорія соціального класу. Едіпів страх виявитись «народженим у рабстві» відображує-страх давніх греків перед рабством і злиднями, — страх, що часто ставав рушієм політичної дії, навіть коли рабство поступилося кріпацтву [16].

2.2. Вплив Голокосту на єврейську спільноту та їхню ідентичність

Голокост суттєво вплинув на світогляд та формування євреїв як нації. Багато поколінь пам'ятатимуть той жахливий період, але знатимуть що завдяки мільйонам жертв, існує така держава як Ізраїль.

1. Збереження та відродження єврейської культури. Після Голокосту багато євреїв відчували необхідність зберегти свою культуру та мову. Утворення держави Ізраїль стало сприянням відродженню єврейської культури та івритської мови. В мемуарах описується про те як євреї навіть під час перебування у концтаборах, співали пісні, творили різні п'єси, ставили драматичні вистави, хоч із забаганки нацистів, проте багато таких ситуацій, показували що євреї це окрема нація, в якій є своя культура, мова, пісні та інше [7].

Релігія в той час також суттєво відіграла свою роль. В книзі Едіт Егер «Вибір» описується такі свідчення: «після довгого перевезення з Аушвіцу, через стрімкий наступ «червоних» нас перевозили у вагонах для худоби та після бомбардування ми йшли пішки з охоронцями, нас повели у кар'єр для видобутку руди, те місце називали «сходами смерті» на кожній сходинці була людина яка несла важкий вантаж. Якщо хтось один попереду знемагав та падав назад – всі інші теж, таким чином смертність у цьому місці була досить високою. Одна єврейка каже до мене «Де Бог Ізраїля, де Бог наших батьків, чому він допустив цю ситуацію, через нього ми всі тут» проте Едіт каже «це не Бог вбиває нас, не Бог катує та не палить смертельним газом, не він нас зараз вивів на ці сходи смерті»

З цього уривку можна сказати що релігійна свідомість змінилася в людей, багато хто зрозумів що не потрібно ставити винним Бога в цьому чи ще когось [6].

2. Колективна травма та пам'ять. Голокост залишив незгладимий слід у колективній пам'яті єврейського народу. Масові вбивства, переслідування та нелюдське поводження стали джерелом глибокої травми,

яка передавалася з покоління в покоління. Пам'ять про Голокост стала невід'ємною частиною єврейської ідентичності, слугуючи нагадуванням про важливість збереження єврейської культури та традицій.

Майкл Грюнбаум описує в своїй книзі, як він маленький хлопчик, ходив по вулицям міста з вишитою «зіркою Давида» і як він сприймав все те що відбувається. Коли ходив до кінотеатру, втікаючи з гетто він знімав «зірку» та ховав її далеко в карман щоб поліція не побачила. Бачив як забирають його батька, якого він ніколи не побачить, своїх друзів що вже потягом відправили до Аушвіцу. Мати та сестру, які перебувають на іншому боці табору. Всі ці речі залишилися у пам'яті мільйонів євреїв [4].

Згадуючи травми які наносили німці та їх поплічники, потерпілі не можуть сказати це навіть словами, як забиралася остання крихта хліба чи останній стакан води. Були випадки що німці спеціально давали їсти лише тоді коли приїжджала перевірка з верхівки чи Червоного Хреста. Лиш для перевірки євреям давали кільки та заставляли їсти, проте ніхто не міг їсти, через здивування взагалі перший раз за декілька років, бачити нормальну їжу.

Травма через страх бути забитим чи зґвалтованим у будь яку мить. Були випадки що просто йдучи на офіційну роботу до німця, тебе міг перестріти конвой з німців та наказати щось зробити, якщо по стану здоров'я ти не можеш це робити, тебе просто розстрілювали та вивозили на спалювання. Тому страх бути вбитим був в кожного тогочасного єврея [5].

Травма втрати житла та постійного місця проживання. Всі євреї перебували в гетто, яке охоронялося німцями та не допускалося вхід на територію міста. Закриті в не своїх будинках чи навіть маленьких квартирах, пам'ять про великий свій будинок чи квартиру у місті навіювала відчай та страх «що буде попереду» [9].

3. Ізраїль як пристановище для виживших. Створення держави Ізраїль стало можливістю для тих вижив Голокосту мати безпечне місце для життя, де вони могли б знайти захист та спільноту.

Голокост, безпрецедентний геноцид, учинений нацистським режимом щодо єврейського народу, став однією з найтрагічніших подій в історії людства. Його наслідки мали глибокий і тривалий вплив на єврейську спільноту та їхню ідентичність у всьому світі. Розглянемо основні аспекти цього впливу:

- Посилення єврейської солідарності: Незважаючи на географічну розпорошеність, Голокост об'єднав єврейські громади у всьому світі єдиним болем та прагненням до взаємодопомоги. Це сприяло зміцненню єврейської солідарності, підкреслюючи важливість збереження єврейської спільноти та підтримки один одного.

- Відродження сіонізму та створення Держави Ізраїль: Голокост став потужним поштовхом для відродження сіоністського руху та прагнення євреїв до створення власної держави. Ідея безпечного притулку для єврейського народу набула нового значення, що врешті-решт призвело до проголошення незалежності Держави Ізраїль у 1948 році.

Зміна релігійної та культурної ідентичності: Жахи Голокосту змусили багатьох євреїв переосмислити своє ставлення до релігії та традицій. Для одних це призвело до посилення релігійності та прихильності до юдаїзму, для інших - до секуляризації та відходу від традицій. Ця різноманітність реакцій віддзеркалила складність єврейської ідентичності.

Вплив на єврейську літературу та мистецтво: Голокост став потужним джерелом натхнення для єврейських письменників, художників та митців у їхніх спробах осмислити та висловити невимовне. Твори мистецтва, присвячені темі Голокосту, стали важливою частиною культурної спадщини та сприяли збереженню пам'яті про ці трагічні події.

Міжнародне визнання та боротьба з антисемітизмом: Масштаби та жорстокість Голокосту призвели до міжнародного визнання та засудження антисемітизму. Це сприяло зміцненню позицій єврейських громад у всьому світі та посиленню боротьби проти будь-яких форм дискримінації та ненависті.

Голокост залишив глибокі рани в єврейській спільноті, але водночас став каталізатором для переосмислення єврейської ідентичності, посилення солідарності та прагнення до збереження культурної спадщини. Пам'ять про ці трагічні події продовжує формувати єврейську ідентичність та слугувати нагадуванням про необхідність захисту прав людини та боротьби проти геноциду.

2.3. Роль Голокосту у формуванні держави Ізраїль

Голокост відіграв визначальну роль у процесі створення держави Ізраїль, ставши потужним каталізатором для реалізації сіоністських прагнень єврейського народу. Ця трагічна подія продемонструвала гостру необхідність створення безпечного притулку для євреїв і зміцнила аргументи на підтримку єврейської державності. Розглянемо ключові аспекти впливу Голокосту на створення Ізраїлю.

1. **Посилення ідеї сіонізму.** Голокост став жахливим підтвердженням того, що антисемітизм і переслідування євреїв у діаспорі є невід'ємними реаліями. Це зміцнило переконання серед євреїв у необхідності сіоністської ідеї про створення власної національної держави як єдиного шляху до забезпечення їхньої безпеки та самовизначення.

Голокост значно посилив ідею сіонізму серед євреїв та переконав їх у нагальній необхідності створення власної національної держави. Ось детальніший опис цього аспекту:

Сіонізм – це політичний рух, який прагнув до створення єврейської держави на історичній батьківщині євреїв - Землі Ізраїлю (Палестині). Ця ідея виникла наприкінці 19 століття як реакція на постійні переслідування та антисемітизм, з якими стикалися євреї у діаспорі.

До Голокосту сіонізм був значною, але не домінуючою ідеологією серед євреїв. Однак жахливі злочини нацистів проти єврейського народу стали

переломним моментом, який переконав багатьох у слушності сіоністських ідей.

По-перше, Голокост засвідчив, що євреї не можуть покластися на доброзичливість інших народів та урядів для свого захисту. Навіть у розвинених європейських країнах антисемітизм досяг катастрофічних масштабів, призвівши до систематичного знищення мільйонів невинних людей.

По-друге, Голокост продемонстрував відсутність безпечного притулку для євреїв у світі. Незалежна єврейська держава стала розглядатися як єдиний шлях до забезпечення безпеки та самозбереження єврейського народу.

По-третє, масові вбивства та руйнування під час Голокосту зміцнили прагнення євреїв відновити свою історичну Батьківщину та повернутися на Землю Обітовану.

Після Другої світової війни ідея сіонізму набула безпрецедентної підтримки в єврейських громадах по всьому світу. Це спричинило збільшення алії (репатріації євреїв до Палестини) та посилення руху за створення єврейської держави, що, зрештою, призвело до проголошення незалежності Держави Ізраїль у 1948 році.

Таким чином, Голокост став потужним каталізатором для реалізації сіоністських прагнень, перетворивши їх з ідеологічної концепції на нагальну необхідність для виживання та відродження єврейського народу після найжахливішої трагедії в його історії [21].

2. **Легітимізація ідеї єврейської держави.** Масштаби та жорстокість Голокосту викликали глибоке співчуття у світовій спільноті та посилили розуміння потреби у створенні єврейської держави. Це сприяло зростанню міжнародної підтримки сіоністського руху та ідеї заснування держави Ізраїль на історичній батьківщині єврейського народу – Палестині.

Голокост став визначальним фактором, який легітимізував ідею створення єврейської держави в очах світової спільноти масштаби та жорстокість цього безпрецедентного геноциду викликали глибоке співчуття та

усвідомлення необхідності надати євреям безпечне місце для існування після століть переслідувань та гонінь жахливі злочини нацистів проти євреїв продемонстрували гостру потребу у безпечному притулку для єврейського народу світ побачив, що навіть у цивілізованих країнах Європи антисемітизм може досягти апокаліптичних масштабів ця реальність змусила багатьох визнати слушність сіоністської ідеї про створення незалежної єврейської держави як гаранта безпеки та самозбереження євреїв.

Голокост став потужним каталізатором для міжнародної співпраці та підтримки ідеї єврейської державності світова спільнота відчувала провину та співчуття до єврейського народу після того, як стала свідком масових убивств та жорстоких злочинів нацистів це сприяло зростанню розуміння необхідності надати євреям власну національну державу на їхній історичній батьківщині – Палестині Голокост зміцнив моральний авторитет та легітимність сіоністського руху після такої масштабної трагедії світ визнав справедливість вимог єврейського народу щодо створення власної держави, де вони могли б жити у безпеці та гідності це надало додаткового імпульсу та політичного важеля для здійснення прагнень єврейського народу.

Потоки біженців та переміщених осіб єврейського походження після Другої світової війни посилили розуміння світовою спільнотою потреби у постійному вирішенні "єврейського питання" шляхом створення єврейської національної держави таким чином, Голокост став визначальним чинником, який легітимізував ідею єврейської державності в очах світу та сприяв об'єднанню міжнародних зусиль для втілення цієї ідеї в життя, що зрештою призвело до проголошення незалежності Держави Ізраїль у 1948 році.

3. Єврейська імміграція до Палестини. Після Другої світової війни десятки тисяч євреїв-біженців, які пережили Голокост, прагнули покинути Європу та оселитися в Палестині. Ця хвиля єврейської імміграції не лише зміцнила єврейську присутність у регіоні, а й посилила вимоги до створення незалежної держави.

Після Другої світової війни десятки тисяч євреїв-біженців, які пережили Голокост, прагнули покинути Європу та оселитися в Палестині ця хвиля єврейської імміграції не лише зміцнила єврейську присутність у регіоні, а й посилила вимоги до створення незалежної держави жахливий досвід Голокосту став потужним поштовхом для євреїв залишити землі, де вони стали жертвами геноциду і де антисемітизм був глибоко вкоріненим після звільнення з концтаборів і гетто сотні тисяч єврейських біженців опинилися у переповнених таборах для переміщених осіб, прагнучи будь-яким чином виїхати з країн, де панувала антисемітська ворожість.

Палестина, колонія Британської імперії з невеликою але зростаючою єврейською громадою, стала наріжним каменем єврейських сподівань та мрій про створення самостійної держави там, де колись існувало царство Ізраїлю в давнину євреї з усього світу почали іммігрувати до Палестини у масових масштабах, часто нелегально, ризикуючи життям у спробах подолати блокади та обмеження, встановлені британцями ця масштабна імміграція євреїв суттєво посилила їхню присутність у регіоні та їхній заклик до незалежності оскільки чисельність розселених у Палестині євреїв зростала, світова спільнота все більше визнавала, що євреї мають історичне та моральне право на власну державу.

Масовий приплив євреїв-біженців до Палестини після Голокосту став потужним викликом існуючому статус-кво і продемонстрував рішучість єврейського народу відновити свою державність на історичній батьківщині після віків переслідувань та гонінь ця непохитна воля до самовизначення, підкріплена досвідом геноциду, зрештою призвела до створення Держави Ізраїль у 1948 році [21].

4. Міжнародний тиск та підтримка. Жахи Голокосту змусили світову спільноту переглянути своє ставлення до питання єврейської державності. Міжнародні організації, такі як ООН, зіграли важливу роль у просуванні ідеї створення Ізраїлю, ухваливши у 1947 році план поділу Палестини на арабську та єврейську держави.

Жахи Голокосту змусили світову спільноту переглянути своє ставлення до питання єврейської державності міжнародні організації, такі як ООН, зіграли важливу роль у просуванні ідеї створення Ізраїлю, ухваливши у 1947 році план поділу Палестини на арабську та єврейську держави після розкриття масштабів злочинів нацистського режиму проти євреїв світ усвідомив моральний обов'язок надати євреям безпечний притулок та можливість реалізувати своє право на самовизначення на їхній історичній батьківщині

Пам'ять про Голокост та явне порушення прав людини щодо єврейського народу посилили міжнародну підтримку сіоністського руху багато країн визнали необхідність створити незалежну єврейську державу, яка могла б захистити євреїв від майбутніх переслідувань та забезпечити їм належне місце у світовому співтоваристві держав ООН, заснована після Другої світової війни, стала авторитетною платформою для обговорення майбутнього Палестини та вирішення складного арабо-єврейського конфлікту.

У листопаді 1947 року Генеральна Асамблея ООН проголосувала за план поділу Палестинського мандату на дві держави – одну єврейську, іншу арабську документ також закликав до надання Єрусалиму спеціального міжнародного статусу цей крок, хоч і не був юридично зобов'язуючим, проклав шлях до юридичного визнання Держави Ізраїль та відобразив зростаюче міжнародне розуміння та співчуття до прагнень єврейського народу створити власну батьківщину після трагедії Голокосту.

Міжнародний тиск та підтримка плану ООН про поділ Палестини були вирішальними для створення Держави Ізраїль у 1948 році світова спільнота засвідчила свою визначальну роль у сприянні єврейській державності після Голокосту, сприймаючи її як акт історичної справедливості та компенсації жертвам нацистського геноциду.

5. Об'єднання єврейської спільноти. Голокост зміцнив почуття солідарності та єдності серед євреїв у всьому світі. Ця згуртованість допомогла мобілізувати ресурси та підтримку для створення держави Ізраїль як притулку для єврейського народу після років переслідувань.

Голокост мав глибокий вплив на формування єдності та солідарності серед єврейської спільноти по всьому світу. Систематичне знищення мільйонів євреїв нацистським режимом стало потужним нагадуванням про їхню вразливість і необхідність створення безпечного притулку.

В умовах неймовірного горя та страждань, пережитих під час Голокосту, євреї усвідомили важливість підтримки один одного й об'єднання зусиль задля спільної мети. Ця трагедія стала каталізатором, який змусив їх забути про давні розбіжності та зосередитися на тому, що їх єднає – спільна історія, культура та прагнення до захисту свого народу від майбутніх переслідувань.

Ця зміцнена згуртованість єврейської спільноти дозволила мобілізувати ресурси та отримати широку підтримку від євреїв у всьому світі для створення держави Ізраїль. Ідея єврейської батьківщини, яка забезпечить безпечний притулок для народу, який століттями зазнавав переслідувань, стала реальністю. Створення Ізраїлю в 1948 році було втіленням цього прагнення та результатом об'єднаних зусиль євреїв з різних куточків світу.

Солідарність, породжена трагедією Голокосту, також сприяла зміцненню культурних та релігійних зв'язків між різними єврейськими громадами. Спільне прагнення зберегти свою ідентичність та традиції після спроб нацистів знищити їх об'єднало євреїв різних напрямків і походження.

6. Вплив на ізраїльську національну ідентичність. Пам'ять про Голокост стала невід'ємною частиною ізраїльської національної ідентичності. Гасло "Ніколи більше" стало наріжним каменем ізраїльської зовнішньої та оборонної політики, спрямованої на запобігання майбутнім геноцидам та забезпечення безпеки єврейського народу.

Досвід геноциду залишив глибокий слід в колективній свідомості ізраїльського суспільства і значною мірою визначив його світогляд та політику.

Гасло "Ніколи більше" стало потужним символом невгамовної рішучості не допустити повторення такої жахливої трагедії. Воно закликає до пильності та готовності захистити свій народ від будь-яких спроб знищення.

Ця настанова лежить в основі ізраїльської оборонної стратегії та зовнішньополітичного курсу.

Ізраїль позиціонує себе як "надійний притулок" для євреїв світу, місце, де вони завжди зможуть знайти захист від антисемітизму та переслідувань. Забезпечення безпеки єврейського народу стало наріжним каменем зовнішньої політики країни. Ізраїль невпинно прагне протидіяти будь-яким проявам антисемітизму, расизму та ксенофобії на світовій арені.

Окрім того, пам'ять про Голокост глибоко вкорінена в ізраїльській освіті, культурі та суспільному дискурсі. Численні пам'ятники, музеї та меморіальні заходи покликані не лише вшанувати пам'ять жертв, а й нагадувати про важливість збереження єврейської ідентичності та традицій.

Таким чином, Голокост залишив нестерпний відбиток на ізраїльському самоусвідомленні та прагненні ніколи більше не допустити такого знищення свого народу.

Голокост був не лише трагедією для єврейського народу, а й каталізатором для створення держави Ізраїль. Його вплив був вирішальним у легітимізації прагнень до єврейської державності, мобілізації ресурсів та міжнародної підтримки, а також у формуванні ізраїльської національної ідентичності та безпекової політики.

Також можна назвати ще деякі аспекти цієї ситуації.

1. Євреї-біженці та проблема переміщених осіб. Наприкінці Другої світової війни сотні тисяч євреїв, які вижили в Голокості, опинились у таборах для переміщених осіб у Європі. Їхнє бажання емігрувати до Палестини стало нагальним, адже більшість не мала іншого місця, куди повернутись. Це масове переміщення єврейських біженців створило гостру потребу у створенні держави для їх розселення.

Наприкінці Другої світової війни євреї, які пережили жахіття Голокосту, опинилися в скрутному становищі. Сотні тисяч людей, позбавлених домівок, родин та засобів до існування, змушені були шукати притулку в таборах для переміщених осіб, розкиданих по всій Європі. Їхні колишні місця проживання

були зруйновані війною або ж стали ареною жорстоких переслідувань та масових вбивств. Повертатися туди було небезпечно та неможливо із емоційної та психологічної точок зору [12].

Для багатьох із цих людей, чиї рідні були безжально винищені нацистським режимом, єдиною надією на нове життя ставала еміграція. Палестина, історична батьківщина єврейського народу, постала привабливою альтернативою. Бажання розпочати все спочатку у новоствореній єврейській державі ставало дедалі сильнішим. Це прагнення підживлювалося відчуттям, що лише у власній країні вони зможуть по-справжньому почуватися у безпеці та захисті.

Масовий наплив єврейських біженців до Палестини створив гостру потребу у створенні повноцінної держави, яка змогла б прийняти та розселити ці величезні людські потоки. Існуючі на той час єврейські поселення в Палестині були неспроможні задовольнити такі масштабні потреби у притулку та реабілітації постраждалих.

Тисячі людей, позбавлених домівок, прибували щодня, сподіваючись розпочати нове життя. Ця критична ситуація змусила світову спільноту визнати нагальність створення окремої єврейської держави як єдиного шляху розв'язання проблеми єврейських біженців після Голокосту.

2. Посилення діяльності єврейського підпілля. Під впливом Голокосту єврейські підпільні та парамілітарні організації, такі як Хагана, Іргун та Лехі, активізували свою діяльність у Палестині. Їхньою метою було вигнати британців та створити незалежну єврейську державу, яка б стала безпечним притулком для євреїв після жахів Голокосту.

Голокост мав глибокий вплив на активізацію діяльності єврейських підпільних та парамілітарних організацій у Палестині. Жахливі звірства нацистів проти єврейського народу стали потужним каталізатором, який змусив ці сили рішуче боротися за створення незалежної єврейської держави як безпечного притулку.

Організації, такі як Хагана, Іргун та Лехі, різко посилили свої операції проти британської військової присутності в регіоні. Їхньою кінцевою метою було вигнати британських мандатних властей з Палестини та проголосити суверенну єврейську державу. Ідея забезпечити євреям місце, де вони могли б жити у мирі та безпеці після пережитого під час Голокосту, стала рушійною силою цих угруповань.

Члени цих організацій проводили партизанські напади, диверсії та акти саботажу проти британських цілей. Вони активно чинили спротив британській політиці обмеження єврейської імміграції до Палестини - політиці, яка зачиняла двері для тисяч біженців, що рятувалися від знищення в Європі.

Бійці підпілля докладали всіх зусиль, щоб допомогти переміщеним особам потрапити до Палестини, організовуючи канали незаконної імміграції, відомі як "Алія Бет". Ці операції нерідко супроводжувалися зіткненнями з британськими військами.

Підпільні групи також проводили рейди та збройні напади на арабські села, прагнучи залякати та підкорити арабське населення у боротьбі за територію майбутньої єврейської держави. Ця насильницька тактика була спрямована на придушення будь-якого опору реалізації їхньої мети.

Посилення активності єврейського підпілля після Голокосту сприяло зростанню напруженості між євреями та арабами в Палестині, що згодом вилилося у відкритий збройний конфлікт після проголошення незалежності Ізраїлю в 1948 році.

3. Вплив на ставлення світової спільноти. Жахливі звірства нацистів під час Голокосту викликали глибоке обурення і співчуття у світовій спільноті. Це змусило багатьох урядів та міжнародні організації переглянути своє ставлення до питання створення єврейської держави, надаючи йому більшої підтримки та легітимності.

Ви цілком праві, що Голокост мав величезний вплив на ставлення світової спільноти до ідеї створення єврейської держави в Палестині. Жахливі

звірства нацистського режиму проти євреїв під час Другої світової війни викликали шок, жах та глибоке співчуття в усьому світі.

До Голокосту ідея єврейської державності не знаходила широкої підтримки серед багатьох країн та міжнародних органів. Однак після того, як стали відомі масштаби знищення єврейського народу, ставлення різко змінилося. Світ був вражений безпрецедентним рівнем жорстокості та расизму, продемонстрованим нацистами.

Ця трагедія змусила світову спільноту визнати нагальну потребу євреїв у власній батьківщині, місці, де вони могли б почуватися в безпеці та захисті від майбутніх переслідувань. Створення єврейської держави в Палестині стало розглядатися як справедливе та необхідне рішення після жахів, яких зазнав єврейський народ.

Багато урядів та міжнародних організацій, зокрема Організація Об'єднаних Націй, висловили підтримку плану розділу Палестини на єврейську та арабську держави. Цей крок був спричинений прагненням надати євреям можливість побудувати власне національне житло після трагедії Голокосту.

Навіть держави, які раніше скептично ставилися до сіоністського руху, змінили свою позицію, усвідомивши моральний обов'язок захистити право євреїв на самовизначення та гідне існування після пережитого геноциду.

Отже, Голокост став переломним моментом, який змусив світ визнати легітимність прагнень єврейського народу до створення власної держави як запобіжника проти майбутніх трагедій такого масштабу.

4. Зміна балансу сил у Палестині. Масовий приплив єврейських біженців до Палестини після Другої світової війни змінив демографічний баланс у регіоні на користь єврейської спільноти. Це посилювало їхні вимоги до самовизначення та створення незалежної держави.

Ви абсолютно праві, що Голокост і наступна хвиля єврейської імміграції до Палестини після Другої світової війни суттєво змінили демографічний

баланс у регіоні на користь єврейської спільноти. Цей процес став ключовим чинником у посиленні вимог щодо створення незалежної єврейської держави.

До Голокосту єврейське населення в Палестині становило відносно невелику меншину порівняно з арабською більшістю. Однак після звільнення в'язнів концтаборів і розселення сотень тисяч єврейських біженців у Палестині, ситуація різко змінилася. Раптовий приплив значної кількості нових іммігрантів змінив демографічний баланс на користь єврейської спільноти.

Це масове зростання єврейського населення зміцнило позиції єврейських організацій та рухів у їхніх вимогах щодо створення незалежної єврейської держави в Палестині. Вони могли спиратися на зростаючу кількісну перевагу та посилену громадську підтримку серед єврейської більшості.

Крім того, трагедія Голокосту слугувала потужним аргументом на користь ідеї самовизначення. Віками народ, позбавлений власної батьківщини, пережив найжахливіший геноцид в історії людства. Тому заклики до створення безпечного притулку для євреїв у вигляді суверенної держави набули ще більшої ваги та легітимності.

Демографічні зміни в поєднанні з моральним важелем Голокосту дозволили єврейським лідерам та організаціям наполягати на реалізації свого права на самовизначення в Палестині з набагато більшою рішучістю та переконливістю.

5. Моральна легітимізація сіоністської боротьби. Голокост надав моральної легітимності сіоністському руху та прагненню єврейського народу до створення власної держави. Аргументи про необхідність безпечного притулку для євреїв після жахів геноциду стали переконливими та знайшли широку підтримку.

Голокост, безсумнівно, надав моральної легітимності сіоністському руху та прагненню єврейського народу до створення власної держави. Жахливі злочини нацистів проти євреїв під час Другої світової війни стали переконливим аргументом, який привернув широку підтримку ідеї створення

єврейської держави як безпечного притулку. Пояснення цього феномену потребує деталізації.

Масштаби систематичних знущань, переслідувань і знищення мільйонів євреїв за етнічною ознакою викрили глибоку вразливість цього народу як національної меншини в інших країнах світу. Відсутність власної держави залишала євреїв абсолютно беззахисними перед лицем расизму, ненависті та антисемітизму тоталітарних режимів чи урядів. Тому створення самостійної єврейської держави почало розглядатися як запорука безпеки та гарантія від повторення такого геноциду в майбутньому. Жахіття Голокосту змусили світ усвідомити нагальну потребу надати євреям національне житло для самозахисту та збереження свого існування.

Крім того, байдужість та пасивність багатьох країн у ті роки, коли єврейський народ зазнавав масових убивств, глибоко розчарувала й посіяла недовіру до міжнародної спільноти. Створення єврейської держави сприймалося як шанс виправити цю історичну несправедливість і забезпечити євреям можливість самим керувати своєю долею. Ідея самовизначення набула виразного морального виправдання після тієї зради основних гуманітарних цінностей, свідками якої став світ.

Після звільнення концтаборів сотні тисяч єврейських біженців опинилися без даху над головою, без батьківщини, до якої вони могли б повернутися. Палестина постала чи не єдиною альтернативою для розміщення цих переміщених осіб і дала їм шанс на відновлення гідного життя у безпечному середовищі. Моральний обов'язок надати притулок жертвам Голокосту набув неабиякої переконливості [18].

6. Вплив на стратегію безпеки Ізраїлю. Пам'ять про Голокост глибоко вкоренилася в ізраїльському суспільстві та сформувала його підхід до питань безпеки та оборони. Ізраїль прийняв принцип самостійного захисту та відмовився покладатися на інші держави у питаннях забезпечення безпеки свого народу.

Пам'ять про Голокост справді відіграє ключову роль у формуванні ізраїльської стратегії безпеки та оборонної політики. Жахіття, яких зазнав

єврейський народ під час Другої світової війни, залишили невитравний слід в ізраїльському суспільстві та суттєво вплинули на його підхід до забезпечення національної безпеки.

Досвід беззахисності євреїв перед обличчям нацистського геноциду став нагадуванням про трагічні наслідки відсутності власної держави та належних військових можливостей для самооборони. Ізраїль усвідомив необхідність спиратися виключно на власні сили у питаннях забезпечення безпеки свого населення, не покладаючись на інші країни чи міжнародні гарантії. Гірка пам'ять про байдужість світової спільноти до долі євреїв під час Голокосту сформувала в ізраїльтян глибоку недовіру до зовнішніх сил.

Це призвело до розвитку принципу самостійного захисту як головної доктрини ізраїльської оборонної стратегії. Ізраїль докладас величезних зусиль для формування потужних збройних сил, розвитку військової промисловості та оборонних спроможностей, щоб бути готовим відбити будь-яку потенційну агресію. Вони прагнуть не допустити повторення ситуації, коли існування єврейського народу залежить від доброї волі інших.

Пам'ять про Голокост також зумовила підхід максимальної пильності та нетерпимості до будь-яких загроз існуванню Ізраїлю. Ізраїльське керівництво вважає неприпустимими жодні компроміси щодо безпеки своїх громадян, побоюючись, що це може призвести до повторення трагедії. Така позиція нерідко критикується як надмірно жорстка, проте вона впливає з негасимого рішучості ніколи більше не допустити масового знищення євреїв.

Таким чином, пам'ять про Голокост глибоко вкорінена в ізраїльській свідомості та є визначальним чинником у формуванні безкомпромісного підходу до питань національної безпеки та оборони в цій країні. Голокост не лише став визначальним фактором у створенні держави Ізраїль, але й вплинув на формування її національної ідентичності, безпекової політики та ставлення до неї у світовій спільноті. Пам'ять про цю трагедію стала невід'ємною частиною історії та самосвідомості ізраїльської нації.

Розділ 3

ГОЛОКОСТ ЯК ЧИННИК МІЖНАРОДНОГО ВИЗНАННЯ ІЗРАЇЛЮ

3.1. Міжнародна реакція на Голокост та її наслідки

Голокост – безпрецедентний геноцид єврейського народу, вчинений нацистським режимом Німеччини під час Другої світової війни, - спричинив шокуючу міжнародну реакцію та мав далекосяжні наслідки. Розглянемо детальніше міжнародну реакцію на Голокост та її наслідки.

1. Глибоке обурення та засудження. Жахливі звірства нацистів проти єврейського населення викликали хвилю обурення та засудження у світовій спільноті. Масштаби та систематичність знищення цивільного населення стали беззаперечним свідченням нелюдської жорстокості та порушення всіх норм гуманності.

Жахливі злочини проти людства, скоєні нацистським режимом Німеччини під час Голокосту, викликали глибоке обурення та гостре засудження в усьому цивілізованому світі. Коли правда про систематичне знищення мільйонів євреїв стала відомою, світова спільнота була шокована та вражена масштабами та рівнем жорстокості цього геноциду.

Звірства, що супроводжували Голокост, виходили за будь-які уявлення про людяність та моральні принципи. Нацисти вдавалися до найжорстокіших методів масових убивств, використовуючи газові камери, розстріли, тортури та нелюдські медичні експерименти над беззахисними цивільними особами лише через їхню етнічну приналежність. Такий цинізм та повне зневажання людського життя сіяли жах серед усіх небайдужих.

Світ був приголомшений проявами нечуваної ненависті, расизму та антисемітизму, що лежали в основі політики знищення, яку реалізовував нацистський режим. Ідеологія расової вищості, яку нацисти сповідували, виявилася найпотворнішим виявом людської жорстокості та дегуманізації. Це

суперечило всім основам загальнолюдських цінностей та елементарної порядності.

Світові лідери, громадські діячі та пересічні громадяни в багатьох країнах піднялися на захист прав людини та гідності. Вони висловлювали гнівне обурення та категорично засуджували дії нацистського режиму як одне з найстрашніших злочинств в історії людства.

Голокост став трагічним нагадуванням про згубні наслідки расизму, ненависті та нетерпимості і змусив світ замислитись над невідкладною необхідністю боротьби з подібними ідеологіями та запобігання повторенню таких злочинів у майбутньому.

2. Нюрнберзький трибунал. Після перемоги союзників, Нюрнберзький трибунал став першим міжнародним судовим процесом, присвяченим переслідуванню нацистських злочинців. Він встановив юридичне визначення злочинів проти людства та геноциду, а також покарав багатьох високопосадовців нацистського режиму за їхні злочини під час Голокосту.

Нюрнберзький трибунал, що відбувся після завершення Другої світової війни, став історичним міжнародним судовим процесом над нацистськими військовими злочинцями. Він відіграв ключову роль у переслідуванні та покаранні тих, хто був причетний до жахливих злочинів Голокосту та інших звірств, скоєних нацистським режимом.

Сама ідея організувати міжнародний трибунал для судового розгляду злочинів нацизму стала безпрецедентним кроком у напрямку встановлення верховенства права та підзвітності за порушення прав людини. Розробивши юридичні визначення таких злочинів, як "злочини проти людства" та "геноцид", Нюрнберзький процес заклав підвалини міжнародного гуманітарного права.

Протягом тривалих судових засідань були ретельно задокументовані жахливі злочини, вчинені нацистським режимом під час Голокосту. Свідчення жертв, документальні докази та матеріали з концтаборів продемонстрували всьому світу масштаби та систематичність геноциду єврейського народу. Ці

матеріали стали незаперечними доказами злочинів проти людства найвищого ґатунку.

Нюрнберзький трибунал засудив та притягнув до відповідальності багатьох високопоставлених нацистських очільників, таких як Герман Герінг, Рудольф Гесс та Йоахім фон Ріббентроп. Вони були визнані винними у скоєнні воєнних злочинів, злочинів проти людяності та змові з метою ведення агресивної війни. Деякі, як-от Адольф Айхман, були засуджені пізніше окремими судами.

Незважаючи на критику щодо обмежених масштабів та складності покарання всіх винних у повній мірі, Нюрнберзький процес заклав важливий прецедент міжнародної юридичної підзвітності за найжорстокіші злочини проти людства. Він також сформував незаперечну історичну відправну точку для всесвітнього засудження антисемітизму, геноциду та расизму [27].

3. Створення Організації Об'єднаних Націй. Трагедія Голокосту підкреслила необхідність створення міжнародної організації для підтримання миру та безпеки. Організація Об'єднаних Націй була заснована у 1945 році з метою запобігання майбутнім конфліктам та порушенням прав людини такого масштабу.

Жахіття Голокосту яскраво продемонстрували світовій спільноті нагальну потребу у створенні міжнародної організації, метою якої було б підтримання миру, безпеки та захист прав людини у глобальних масштабах. Ця трагедія стала потужним каталізатором для започаткування Організації Об'єднаних Націй у 1945 році відразу після завершення Другої світової війни.

Масштаби знищення, що супроводжували Голокост, вказували на фундаментальні системні недоліки тогочасного світового порядку. Відсутність дієвих міжнародних механізмів запобігання конфліктам та стримування агресивних режимів дозволила розгорнутися одній з найжахливіших трагедій людства. Байдужість світової спільноти до долі єврейського народу під час Голокосту вимагала невідкладних кроків для

створення організації, здатної протистояти майбутнім актам геноциду та порушенням прав людини.

Засновники ООН розуміли, що така організація повинна стати універсальним форумом для діалогу та врегулювання міжнародних конфліктів мирним шляхом. Її головними цілями були підтримання міжнародного миру та безпеки, розвиток дружніх відносин між націями, а також заохочення соціального прогресу та кращих стандартів життя. Після жахів Другої світової війни стало очевидно, що без такої універсальної платформи виникнення нових глобальних конфліктів та кризових ситуацій було невідворотним.

Крім того, ООН взяла на себе відповідальність за захист прав людини та базових свобод для всіх людей, незалежно від раси, статі, мови чи релігії. Це стало прямою відповіддю на ідеологію ненависті та расизму, які лежали в основі Голокосту. Створюючи спеціалізовані органи для моніторингу ситуацій та документування порушень прав людини, ООН прагнула запобігти повторенню подібних злочинів у майбутньому.

4. Легітимізація ідеї створення держави Ізраїль. Голокост став потужним каталізатором для реалізації ідеї створення єврейської держави - Ізраїлю. Міжнародна спільнота визнала потребу єврейського народу в безпечному притулку після жахів геноциду, що сприяло підтримці ідеї створення держави Ізраїль у 1948 році.

Голокост дійсно став вагомим чинником, який легітимізував ідею створення єврейської держави Ізраїль на міжнародній арені. Жахливі злочини нацистів проти євреїв під час Другої світової війни яскраво продемонстрували вразливість єврейського народу як національної меншини та його нагальну потребу в безпечному притулку і місці, де вони могли б забезпечити своє виживання та розвиток.

Масштаби систематичного знищення мільйонів євреїв викликали шок і глибоке співчуття у світі. Це змусило багато країн та міжнародні організації переглянути свою позицію щодо питання єврейської державності, надаючи їй більшої легітимності та підтримки. Вперше ідея створення Ізраїлю почала

сприйматися не просто як прагнення сіоністського руху, а як справедлива компенсація за невимовні страждання єврейського народу під час Голокосту.

Після звільнення концтаборів сотні тисяч єврейських біженців залишилися без домівок і засобів до існування. Палестина постала як єдине місце, куди вони могли емігрувати та відновити своє життя в умовах безпеки та гідності після пережитого жаху. Це створило моральний імператив для світової спільноти вирішити проблему єврейських переселенців і сприяти створенню їхньої національної держави.

На Нюрнберзькому трибуналі були ретельно задокументовані численні свідчення про звірства нацистів проти євреїв. Ці докази безсумнівно легітимізували ідею Ізраїлю в очах світу як нагальне рішення, спрямоване на запобігання повторенню подібних злочинів у майбутньому. Створення єврейської держави розглядалося як засіб надати євреям можливість самостійно гарантувати свою безпеку та виживання.

Нарешті, заснування Організації Об'єднаних Націй у 1945 році надало необхідну міжнародну платформу для легалізації ідеї єврейської держави. План ООН з розділу Палестини на єврейську та арабську держави відкрив шлях для проголошення незалежності Ізраїлю в 1948 році в умовах тогочасного міжнародного схвалення [20].

5. Боротьба з антисемітизмом та расизмом. Усвідомлення жахів Голокосту активізувало боротьбу проти антисемітизму, расизму та дискримінації у всьому світі. Це спонукало багато країн прийняти закони проти ненависницьких злочинів та расової нерівності, а також сприяло розвитку руху за права людини.

Жахіття Голокосту зіграли ключову роль у активізації боротьби проти антисемітизму, расизму та дискримінації на глобальному рівні. Коли правда про систематичне знищення мільйонів євреїв за етнічною ознакою стала відомою світовій спільноті, це викликало хвилю обурення та рішучої протидії ідеологіям ненависті.

Масштаби звірств, вчинених нацистським режимом проти євреїв, різко змінили ставлення до антисемітизму та расизму в багатьох країнах. Світ зрозумів, що байдужість та потурання таким рухам можуть призвести до неймовірних трагедій і порушень прав людини. Тому невідкладним стало завдання викорінювання цих згубних явищ з суспільної свідомості та державної політики.

У відповідь на події Голокосту багато держав прийняли суворі закони, спрямовані проти ненависницьких злочинів на ґрунті антисемітизму, ксенофобії та расової дискримінації. Пропаганда та поширення ідей расової вищості стали переслідуватися на законодавчому рівні як протиправна діяльність. Такі правові гарантії мали на меті недопущення повторення ідеологічних передумов, які уможливили Голокост.

Крім того, жахливий досвід знищення євреїв нацистами став потужним стимулом для розвитку руху за права людини у світовому масштабі. Голокост продемонстрував згубні наслідки нехтування основними цивілізаційними принципами та цінністю людського життя. Відтоді боротьба за захист прав і свобод людини стала одним з провідних напрямків діяльності багатьох країн та міжнародних організацій.

На цьому тлі визріли ідеї про необхідність створення універсальних міжнародно-правових актів із захисту прав людини. Прийняття Загальної декларації прав людини ООН у 1948 році стало важливим кроком у цьому напрямку як реакція на трагедію Голокосту та інші злочини Другої світової війни.

Отже, усвідомлення жахів Голокосту кардинально змінило світове бачення ролі расизму, антисемітизму та дискримінації у суспільстві, спонукавши до рішучих дій проти цих згубних явищ на законодавчому, громадському та міжнародному рівнях.

6. Пам'ять та освіта. Міжнародна реакція на Голокост включала заклики до збереження пам'яті про цю трагедію та її викладання в навчальних закладах. Це призвело до створення меморіалів, музеїв та освітніх програм,

спрямованих на те, щоб майбутні покоління зрозуміли жахи Голокосту та запобігли повторенню подібних трагедій.

Міжнародна реакція на Голокост включала чітке усвідомлення необхідності зберегти пам'ять про ці жахливі події та забезпечити їх належне висвітлення в освітніх програмах. Світова спільнота дійшла згоди, що трагедія Голокосту має стати невід'ємною частиною колективної історичної пам'яті задля недопущення повторення подібних злочинів у майбутньому.

У багатьох країнах почали з'являтися меморіали та музеї, присвячені вшануванню пам'яті жертв Голокосту. Найвідомішим з них є комплекс Яд Вашем у Єрусалимі, що містить численні експозиції, архіви та дослідницькі центри. Подібні меморіальні комплекси були створені у Берліні, Вашингтоні та інших містах, ставши осередками збереження історії цієї трагедії. Крім того, колишні нацистські концтабори, такі як Освенцим, Майданек та Бухенвальд, були перетворені на місця пам'яті з метою нагадування про жахи Голокосту.

Паралельно розроблялися освітні програми та навчальні матеріали, покликані ознайомити молодь із подіями Голокосту та засвоїти життєво важливі уроки, які вони несуть. Вивчення цієї теми стало обов'язковим компонентом загальноосвітніх курсів історії у багатьох країнах світу. Тисячі вчителів пройшли підготовку для належного викладання матеріалів про Голокост школярам та студентам.

Окрім офіційної освіти, різноманітні громадські організації взяли на себе відповідальність за поширення знань та підтримання пам'яті про трагедію євреїв. Проводяться численні освітні ініціативи, семінари, конференції та культурні заходи з висвітлення теми Голокосту. Все більше уваги приділяється залученню очевидців тих подій для збереження їхніх живих свідчень для майбутніх поколінь.

Загалом, зусилля зі збереження пам'яті про Голокост через меморіальні комплекси, музеї та освітні програми були спрямовані на забезпечення неупередженого висвітлення цієї трагедії та її вбудовування у світову

історичну свідомість як пересторогу проти жорстокості, расизму та нелюдності.

7. Вплив на міжнародне право. Голокост став поштовхом для розвитку міжнародного права та прийняття конвенцій, спрямованих на запобігання геноциду та злочинам проти людності. Зокрема, Конвенція ООН про запобігання злочинів геноциду та покарання за нього (1948) стала важливим кроком у цьому напрямку.

Голокост став переломним моментом, який значною мірою вплинув на розвиток міжнародного права та прийняття ключових конвенцій, спрямованих на запобігання повторенню подібних жахливих злочинів проти людності в майбутньому. Жахиття систематичного знищення мільйонів людей за етнічною ознакою різко загострили необхідність чіткого визначення геноциду в юридичному полі та створення міжнародно-правових механізмів для його недопущення.

Одним з найважливіших кроків у цьому напрямку стало прийняття Генеральною Асамблеєю ООН у 1948 році Конвенції про запобігання злочинів геноциду та покарання за нього. Цей документ не лише сформулював юридичне визначення геноциду як дій, вчинених з наміром знищити повністю чи частково будь-яку національну, етнічну, расову чи релігійну групу, але й зобов'язав держави-учасниці засудити та запобігати скоєнню геноциду. Конвенція заклала правову основу для переслідування винних у геноциді осіб, незалежно від їхнього громадянства та місця скоєння злочинів.

Події Голокосту також вплинули на формування концепції злочинів проти людності в міжнародному праві. Жорстокий характер нацистських переслідувань та знищення цивільного населення під час Другої світової війни вимагав створення правової категорії для кваліфікації подібних дій як злочинних за будь-яких обставин. Статут Нюрнберзького трибуналу 1945 року вперше визначив злочини проти людності як навмисні вбивства, знищення, поневолення та інші жорстокі дії проти цивільного населення.

Надалі ці концепції геноциду та злочинів проти людяності були інкорпоровані до низки інших важливих міжнародно-правових документів, таких як Женевські конвенції 1949 року та Римський статут Міжнародного кримінального суду 1998 року. Таким чином, жахіття Голокосту спричинили розвиток міжнародного гуманітарного права та його збагачення конкретними нормами задля захисту прав людини і запобігання аналогічним злочинам у майбутньому.

3.2. Вплив Голокосту на легітимацію ізраїльської держави на міжнародній арені

Голокост мав визначальний вплив на легітимізацію ізраїльської держави на міжнародній арені. Ця трагічна подія сприяла зростанню підтримки ідеї створення єврейської національної держави та посиленню її міжнародного визнання після Другої світової війни.

Протягом тисячоліть, протягом яких євреї жили в діаспорі, громадські аспекти юдаїзму замовчувалися, і він функціонував як спосіб життя для окремих людей, сімей і громад. Це змінилося після створення держави Ізраїль. Після того, як євреї отримали контроль над територією, постійне існування євреїв як контрольованої меншини було замінено новим статусом самостійної більшості. Заснування держави уможливило існування єврейської політики, єврейської армії, єврейської судової системи та низки інституцій, діяльності та досвіду, що становлять унікальну єврейську публічну сферу. Усе це стало захоплюючим культурним, національним і релігійним оновленням. Громадський потенціал єврейської цивілізації, який був прихований у темряві вигнання, тепер був стійким. Лялечка стала різнокольоровим метеликом, який вільно літав. Не дивно, що держава Ізраїль сприймалася як диво, яке здійснило мрії поколінь євреїв. Створення єврейської держави мало начебто прояснити питання єврейської національної ідентичності. Концентрація розпорошеної

групи в одному місці, покладання на неї повної політичної відповідальності та створення культурної гегемонії в публічній сфері мали служити

Розглянемо ключові аспекти цього впливу.

- Посилення сіоністського руху: Масштаби Голокосту підкреслили необхідність створення безпечного притулку для єврейського народу. Це зміцнило аргументи сіоністського руху про потребу у власній державі, де євреї могли б жити без переслідувань та дискримінації.

- Міжнародне співчуття та розуміння: Жахливі звірства нацистів викликали глибоке співчуття у світовій спільноті до страждань єврейського народу. Це сприяло зростанню міжнародної підтримки ідеї створення єврейської держави як способу запобігти повторенню такої трагедії.

- Рішення ООН про розподіл Палестини: У 1947 році Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію про розподіл Палестини на дві держави - арабську та єврейську. Цей крок був зумовлений, зокрема, визнанням необхідності створення єврейської держави після Голокосту.

- Масовий приплив євреїв-біженців: Після Другої світової війни сотні тисяч євреїв, які пережили Голокост, шукали притулку в Палестині. Це підкреслювало гостру потребу у власній державі та сприяло легітимізації її створення в очах світової спільноти.

- Визнання провідними державами: Після проголошення незалежності Ізраїлю в 1948 році провідні держави, такі як США та СРСР, визнали нову країну. Цьому сприяло розуміння того, що Голокост продемонстрував необхідність єврейської національної держави.

- Підтримка в ООН: Ізраїль був прийнятий до Організації Об'єднаних Націй у 1949 році, що стало важливим кроком у міжнародному визнанні країни. Пам'ять про Голокост була одним із чинників, що спонукав багато держав підтримати членство Ізраїлю в ООН.

- Законодавча база: Досвід Голокосту також вплинув на розробку законодавчої бази, що регулює питання біженців, прав людини та геноциду, посилюючи легітимність Ізраїлю як притулку для єврейського народу [24].

3.3. Голокост у зовнішній політиці Ізраїлю та його дипломатичних зусиллях

Голокост, безпрецедентна трагедія для єврейського народу, став невід'ємною частиною зовнішньої політики та дипломатичних зусиль Ізраїлю з моменту його створення. Пам'ять про ці жахливі події сформувала унікальну перспективу, що вплинула на низку аспектів ізраїльської зовнішньої політики[22].

1. Захист єврейського населення у всьому світі. Ізраїль вважає своїм обов'язком захищати інтереси та безпеку єврейських громад у різних країнах світу. Досвід Голокосту підкреслив важливість цього завдання та спонукав до активної дипломатичної діяльності в цьому напрямку.

Пам'ять про події Голокосту глибоко вплинула на зовнішню політику Ізраїлю з моменту його створення. Жахіття знищення мільйонів євреїв під час Другої світової війни сформували непохитну налаштованість ізраїльського керівництва на захист єврейської спільноти у всьому світі.

Ізраїль розглядає забезпечення безпеки та благополуччя євреїв в інших країнах як свій невід'ємний обов'язок. Пам'ять про трагічну долю євреїв під час Голокосту, коли їх життя й існування опинилися на лезі ножа, спонукає ізраїльську дипломатію докладати максимум зусиль для запобігання повторенню такої ситуації у майбутньому.

У своїй зовнішній політиці Ізраїль неодноразово наголошував на необхідності рішуче протистояти будь-яким проявам антисемітизму, ксенофобії, расизму та нетерпимості у всьому світі. Ця принципова позиція випливає з болісного досвіду страждань євреїв під час Голокосту, коли пасивність та потурання ідеологіям ненависті призвели до найжахливіших наслідків.

На двосторонньому рівні Ізраїль докладає максимум зусиль, аби забезпечити належний захист та умови для існування єврейських громад в інших країнах. Під час зустрічей та переговорів з іноземними партнерами представники Ізраїлю невпинно порушують питання протидії антисемітизму, ксенофобії та нетерпимості.

Загалом, пам'ять про трагедію Голокосту формує невід'ємний елемент зовнішньополітичної лінії Ізраїлю, спонукаючи його відстоювати інтереси єврейських громад на світовій арені, послідовно виступати проти антисемітизму та не допускати повторення подібних злочинів у майбутньому [20].

2. Боротьба проти антисемітизму та расизму. Ізраїль відіграє провідну роль у міжнародній боротьбі проти антисемітизму, расизму та ненависницької риторики, пам'ятаючи про катастрофічні наслідки цих явищ під час Голокосту. Ця тема постійно порушується на різних дипломатичних майданчиках[20].

3. Підтримка прав людини. Пам'ять про Голокост спонукала Ізраїль активно виступати за захист прав людини у всьому світі. Ізраїльська дипломатія підкреслює важливість запобігання геноциду, етнічним чисткам та іншим злочинам проти людяності.

4. Міжнародна пам'ять про Голокост. Ізраїль докладає значних дипломатичних зусиль для збереження та поширення пам'яті про Голокост у всьому світі. Це включає співпрацю з міжнародними організаціями, освітніми закладами та меморіальними центрами.

5. Безпека та оборонна політика. Травматичний досвід Голокосту вплинув на формування жорсткої політики безпеки та оборони Ізраїлю. Країна наполягає на збереженні потужних збройних сил та невтручанні інших держав у питання її безпеки.

6. Дипломатія щодо нацистських злочинців. Ізраїль був активно залучений до пошуку та притягнення до відповідальності нацистських злочинців після Другої світової війни. Операція "Вихор в пустелі", що привела до арешту Адольфа Ейхмана, стала символом цих зусиль.

7. Відносини з Німеччиною. Незважаючи на трагічний історичний досвід, Ізраїль встановив дипломатичні відносини з Німеччиною в 1965 році. Однак пам'ять про Голокост залишається важливим фактором, що впливає на ці стосунки [22].

ВИСНОВКИ

Отже у висновку ми можемо сказати що Голокост став важливою рушійною силою у створенні держави Ізраїль. Розглянуто багато аспектів що призвели до появи держави Ізраїль та висвітлено реакцію самих ізраїльтян та всього світу. Джерела що вказані є достовірними та широко використовуються в даній темі.

Можна сказати що дана тема широко досліджується, особливо іноземними науковцями, через що є багато різних думок.

Головна проблема в дослідженні цієї теми була у пошуку українських науковців. Проте тема досить цікава для дослідження та містить в собі повчальний характер. На основі минулих помилок не робити їх у майбутньому. Ось чому нас вчить історія з Голокостом та єврейським народом. Також що навіть у найзапекліших обставинах, народ може піднятися з колін та відродити свою націю. Багато спільного є з Україною, що також боролася за свою незалежність століттями, зазнавала знущань, репресій, проте змогла вистояти та здобути свою незалежність.

Тому в нас як в новому поколінні має бути пам'ять про тих хто здобував незалежність як і держави Ізраїль так і України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Абакунова Г. Знищення євреїв на окупованих нацистами радянських територій. URL: <https://www.holocaust.kiev.ua/Files/naykVid/Abakunova.pdf>
2. Гісем О. В., Мартинюк О. О. Голокост в Україні (1941–1944): словник-довідник / Український центр дослідження Голокосту. Видавництво Сфера, 2007. 92 с. URL: <https://tandis.odihr.pl/bitstream/20.500.12389/20408/1/05291ukr.pdf>
3. Гончаренко О. М. Голокост на території Київщини: загальні тенденції та регіональні особливості (1941–1944 рр.): дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 / Черкаський національний ун-т ім. Богдана Хмельницького. Черкаси, 2005. URL: <http://www.disslib.org/holokost-na-terytoriyi-kyyivshchyny-zahalni-tendentsiyi-ta-rehionalni-osoblyvosti.html>
4. Грюнбаум М., Хасак-Лові Т. Адесь ще сонячно Мемуари про Голокост. Ранок, 2020. 240 с.
5. Довідник про табори, тюрми та гетто на окупованій території України (1941–1944) / упоряд. М. Г. Дубик. Київ, 2000. 320 с.
6. Егер Е. Є. *Вибір*. Книголав, 2020. 400 с.
7. Єлісаветський С. Я. *Бердичевская трагедия. (документальная книга)* / редкол.: С. В. Кульчицький (гол. ред.), В. Ф. Верстюк, О. В. Гарань, В. М. Даниленко, В. С. Коваль, О. М. Майборода, О. Ф. Овсієнко, В. А. Смолій, О. П. Толочко (відп. секр.); І. С. Хміль. Київ, 1991. 40 с. URL: http://history.org.ua/JournALL/Preprint/Preprint_1991_6/Preprint_1991_6.pdf
8. Зісельс Й. Питання про національну ідентичність громадян України 2019. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/956226.pdf>
9. Кіннілі Т. Список Шиндлера. КСД 2020. 432 с.
10. Коваль М. Нацистський геноцид щодо євреїв та українське населення. *Український історичний журнал*. 1992. № 2. С. 25–32. URL: <http://history.org.ua/JournALL/journal/1992/2/4.pdf>

11. Корнійчук М. О. Історіографія про нацистський геноцид на теренах України. *Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса* / ред. кол. М. І. Прихненко (голова) та ін. Вінниця: Дон НУ імені Василя Стуса, 2024. Вип. 16. Т. 1. С. 11-14.
12. Лауер В. *Творення нацистської імперії та Голокост в Україні* / Пер. з англ. С. Коломійця, Є. Ровного. – К.: Зовнішторгвидав України; Український центр вивчення історії Голокосту, 2010. 368 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Lower_Wendy/Tvorennia_natsystskoi_imperii_ta_Holokost_v_Ukraini.pdf?PHPSESSID=m68k1tf0q6j07puq9h3sol1t0n0
13. Мельнічук Н. *Сучасна історіографія досліджень політики голокосту на теренах райхскомісаріату «Україна»*. URL: https://vim.gov.ua/pages/_journal_files/12.01.2015/pdf/VIM_6_2014_24-36.pdf
14. Меморіальний музей Голокосту США, Вашингтон, округ Колумбія 2024. URL: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/uk/article/introduction-to-the-holocaust>
15. Подольський А. Ю. *Уроки минулого: Історія Голокосту в Україні: навч. посібник* / Музей «Будинок Анни Франк», Укр. центр вивчення історії Голокосту. Київ: Сфера, 2007. 100 с.: іл. Серія «Українська бібліотека Голокосту». URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0003144
16. Сміт Ентоні Д. *Національна ідентичність*. К.: Основи, 1994.
17. Стегній О. І. Національна ідентичність. *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. URL: <https://esu.com.ua/article-71062>

18. Фонд бібліотеки Вернадського. Сіонізм і 70-річчя проголошення держави Ізраїль. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/4154>
19. Щупак І. Я. *Уроки Голокосту в українській історичній науці та освіті: від наративу до осмислення й постановки суспільного питання про покаяння (до 75-ї річниці трагедії Бабиного Яру)*. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/130076/12-Shchupak.pdf;jsessionid=BF7100532BD908DF1BAA214B3809B330?sequence=1>
20. Berlin I. *The Origins of Israel. The Power of Ideas* / Ed. Henry Hardy. London: Chatto and Windus, 2000.
21. Hertzberg A. *The Zionist Idea*. New York: Greenwood, 1970. URL: <https://jps.org/wp-content/uploads/2018/02/Zionist-Ideas-excerpt.pdf>
22. Meyer Michael A. *Jewish Identity in the Modern World*. Seattle: University of Washington Press, 1990.
23. Oren Neta. *Israel's National Identity: The Changing Ethos of Conflict*.
24. Porat D. Nakam: the Holocaust survivors who sought full-scale revenge reviews.
25. Segev T. For an extensive discussion of Israel's relationship with the Holocaust. *The Seventh Million: The Israelis and the Holocaust*. New York: Hill and Wang, 1993.
26. *The Israeli Nation-State Political, Constitutional, and Cultural Challenges* / Ed. Fania Oz-Salzberger and Yedidia Stern.
27. Weinke, Annette (2006). *Die Nürnberger Prozesse [The Nuremberg trials]* (in German).
28. Zerubavel Y. *Recovered Roots: Collective Memory and The Making of Israeli National Tradition*. Chicago: University of Chicago Press, 1995.